

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.21.286/2015/6. szám

A tanács tagjai: Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke
Dr. Kiss Gábor előadó bíró
Dr. Cseh Attila bíró

A felperes

A felperes képviselője: Dr. Kelemen Péter Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Kelemen Péter
ügyvéd)

Az alperesek: I. rendű
II. rendű

Az alperesek képviselője: Novák és Társai Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Szabó D. Zsuzsanna
ügyvéd)

A per tárgya: tulajdonjog megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: II. rendű alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Fővárosi
Törvényszék 54.Pf.640.865/2014/4.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Budapesti IV. és XV.
Kerületi Bíróság 13.P.IV.21.176/2014/6.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 54.Pf.640.865/2014/4. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 100.000 (Százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 350.000 (Háromszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és a II. rendű alperes házasságát a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság a 2012. december 6-án jogerőre emelkedett 13.P.XV.20.393/2012/10. számú ítéletével felbontotta. A perben a házastársi vagyonközösség megosztására nem került sor.
- [2] Az I. rendű alperes a II. rendű alperes édesanyja, aki a G. utcai 31. szám alatti társasházi öröklakásban él. Ott ismerkedett meg B. G.-néval (a továbbiakban: örökhagyó), aki a tulajdonosa volt a társasházban található társasházi öröklakásnak a hozzá tartozó 44/10.000 közös tulajdoni hányaddal együtt.
- [3] Az I. rendű alperes az időközben megözvegyült örökhagyóval jó viszonyban volt, szükség szerint bevásárolt neki, segített a háztartási teendők ellátásában. 2006-ban az örökhagyónál daganatos megbetegedést diagnosztizáltak, de a műtétet nem vállalta. Fokozatosan rosszabbodó állapota miatt egyre inkább az I. rendű alperes segítségére szorult. Az örökhagyó hálából a javára kívánt végrendelkezni.
- [4] Az I. rendű alperes kezdeményezésére az örökhagyó 2007. szeptember 20-án a II. rendű alperessel öröklési szerződést kötött, amellyel teljes vagyonát a II. rendű alperesre hagyta az általa vállalt tartás és illő eltemettetés fejében.
- [5] Az örökhagyó három nappal később öngyilkosságot kísérelt meg, majd 2007. szeptember 25-én elhunyt. A közjegyző a hagyatékát - ideértve a perbeli ingatlant is - szerződéses öröklés jogcímén a II. rendű alperesnek adta át, aki azt a 2012. június 12-én kötött ajándékozási szerződéssel az I. rendű alperesnek ajándékozta.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperes módosított keresetében annak a megállapítását kérte, hogy a perbeli ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát házastársi közös szerzés címén megszerezte. Kérte továbbá annak a megállapítását is, hogy az I. és a II. rendű alperes által kötött ajándékozási szerződés érvénytelen. Kérte az alpereseket annak a tűrésére kötelezni, hogy a tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzést nyerjen. Másodlagos kérelme annak a megállapítására irányult, hogy az I. és a II. rendű alperes által megkötött ajándékozási szerződés vele szemben hatálytalan.
- [7] Arra hivatkozott, hogy az öröklési szerződés megkötésére a házassági életközösség fennállása alatt, a II. rendű alperessel való akarategységben került sor, a házastársi életközösség fennállására tekintettel nem tulajdonított annak jelentőséget, hogy a szerződésben szerződő félként csak a II. rendű alperes vett részt. Állítása szerint az öröklési illetéket, a közjegyző munkadíját és a temetési költséget a közös vagyonból fizette ki a II. rendű alperes.

- [8] Az alperesek kérték a kereset elutasítását.
- [9] Arra hivatkoztak, hogy az öröklési szerződés színlelt volt, az végrendeletet leplezett. Az örökhagyó az I. rendű alperesnek volt hálás a segítségért, a vagyonát ténylegesen rá akarta hagyni, és csupán az ő kérésére végrendelkezett a II. rendű alperes javára. Állításuk szerint tényleges tartást nem igényelt, a szerződés megkötésére részben az illetékfizetési kötelezettség elkerülése végett került sor. Állították, hogy a temetési költséget az I. rendű alperes, a többi költséget a II. rendű alperes fizette meg. Arra is hivatkoztak, hogy az öröklési szerződés - amennyiben nem minősül az írásbeli végrendeletnek - feltételhez kötött ajándékozási szerződést leplezett.

Az első- és másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szemben előterjesztett, tulajdonjog megállapítására irányuló keresetet elutasította. Megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperes között a perbeli ingatlanra kötött ajándékozási szerződés a felperessel szemben hatálytalan. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy 45 napon belül fizessen meg a felperesnek 3.500.000 forintot azzal, hogy amennyiben a II. rendű alperes ezt az összeget a felperesnek nem fizeti meg és a követelés behajthatatlan, akkor az I. rendű alperes túrni tartozik a II. rendű alperessel szembeni követelésnek az ajándékozási szerződéssel átruházott ingatlanból történő kielégítését.
- [11] Okfejtése szerint a házassági életközösség fennállása alatt megkötött öröklési szerződéssel megszerzett vagyontárgy a házastársak közös vagyonába kerül akkor is, ha a szerződés megkötésében csak az egyik házastárs vett részt, és ingatlan esetében a tulajdonjogot az ingatlan-nyilvántartásba csak az ő javára jegyzik be. Ez arra a feltételezésre épül, hogy a szerződés alapján a vagyonszerzés valamilyen szerződésben foglalt pénzbeni vagy természetbeni szolgáltatás vagyis ellenérték fejében történik, a vagyonközösség fennállása mellett pedig közömbös, hogy ezt a szolgáltatást melyik házaspár nyújtja, mert a szerzésben való részvételüket a vélelem szerint együttesnek kell tekinteni.
- [12] Ezért elsősorban abban a kérdésben foglalt állást, hogy a perbeli öröklési szerződés érvényesnek tekinthető-e. Álláspontja szerint a felek előadásából, a szerződésből és az egyéb bizonyítékokból, valamint a tanúvallomásokból az volt megállapítható, hogy az örökhagyó és a II. rendű alperes öröklési szerződést kívántak kötni, a szándékuk nem más tartalmú szerződés megkötésére irányult. Az örökhagyó azt akarta, hogy az ingatlan halála esetén a II. rendű alperes tulajdonába kerüljön, ellenszolgáltatásként az élete végéig nyújtandó tartást és gondozást, valamint az eltemettetést várta. A szerződés megkötésekor a felek között egybehangzó akarat volt, azaz a szerződés körülményeiből, illetve az előzményekből arra lehetett következtetni, hogy a felek szándéka a szerződés megkötésekor a

szerződésben írt tartási jellegű szolgáltatások teljesítésére, ennek az örökhagyó általi igénybevétele, az örökhagyó ingatlanvagyonának ennek fejében a szerződéses örököshez történő juttatására irányult. Érvelése szerint semmilyen adat nem volt arra nézve, hogy az öröklési szerződés megkötésekor, 2007. szeptember 20-án az örökhagyónak bármilyen szándéka lett volna arra, hogy három nap múlva öngyilkosságot kíséreljen meg, ez csupán feltételezés az alperesek részéről. Mivel a perbeli szerződésben a megnevezett örökösnek, a II. rendű alperesnek kifejezett nyilatkozata, kötelezettségvállalása szerepel, ezért az okirat egyoldalú jogügyletnek való minősítésére nem látott jogi lehetőséget.

- [13] Az elsőfokú bíróság alaptalannak találta az alpereseknek azt az állítását, hogy a felek akarata nem terjedt ki az örökhagyó anyagiakkal való ellátására, hanem valójában csak gondviselésnek, gondoskodásnak tekinthető az, amiről megállapodtak, amely szolgáltatásra viszont nem köthető öröklési szerződés. A szerződésben - mutatott rá - valóban nem túl részletesen került sor az ellenszolgáltatás körülírására, azonban az örökhagyó életkora, a szerződéskötésnek a körülményei arra utaltak, hogy a szerződés megkötésekor a felek szándéka tartási jellegű szolgáltatások teljesítésére, nem pedig az örökhagyó ingatlanvagyonának a II. rendű alperes részére történő ingyenes juttatására irányult. Ezen a körülményen - szerinte - az sem változtat, hogy a vállalt kötelezettségeket ténylegesen melyik alperes teljesítette volna a szerződés megkötését követően.
- [14] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az sem volt megállapítható, hogy a szerződő felek akarata ingyenes vagyonátruházásra vagy ajándékozássra irányult volna azzal a feltétellel, hogy a II. rendű alperes illő eltemettetésben részesítse az örökhagyót. Mindezek alapján nem tartotta megállapíthatónak azt, hogy az öröklési szerződés mint színlelt semmis.
- [15] Rámutatott: a II. rendű alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy az öröklési szerződéssel megszerzett ingatlan a különvagyonát képezi. Ebben a körben a következőket értékelte: A felperes állította, hogy a házastársi közös vagyon terhére történt a szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítése, a szerződés visszterhessége részben a szerződésben vállalt tartást jelenti, részben pedig azt, hogy az illetéket és a temetési költségeket a házastársak közösen rendezték. Állította, hogy a temetési költséget a közös vagyon terhére fizették ki az ő és a II. rendű alperes a banknál vezetett közös számlájáról. A II. rendű alperes ugyan arra hivatkozott, hogy ez nem így volt, neki az I. rendű alperes adott pénzt, azonban ezt az állítását az eljárás során az alperesek nem tudták bizonyítani. Szintén állították, hogy az örökhagyó számláján volt pénz, ebből történt a temetési költség kifizetése; később azt adták elő, hogy az I. rendű alperes adta át a fiának az összeget. Ezzel ellentétben állónak látszik, hogy a hagyatékot a közjegyző 2008-ban adta át, a temetésre azonban 2007 októberében került sor.

A perben tanúként kihallgatott személyek nem tudtak információval szolgálni arra nézve, hogy a temetési költség megfizetése kinek a vagyonából történt.

- [16] Utalt arra: A házastársak valamelyikének a kizárólagos tulajdonaként nyilvántartott, de valójában a házastársi vagyontörséghez tartozó ingatlan egészének átruházása esetén ez formailag az egész ingatlanra vonatkozik, mert a másik házastárs tulajdonjoga a törvény erejénél fogva áll fenn. A felperes a közös egyetértés hiányára hivatkozva kérte az ajándékozási szerződés semmisségének a megállapítását. Abból, hogy a házastárs hozzájárulása később is megadható, valamint abból, hogy a vélelmezett hozzájárulással kötött ügylet tekintetében a házastársnak az ügyletkötő harmadik személlyel szembeni felelőssége megáll, érvelése szerint az következik, hogy önmagában a közös egyetértés hiánya sem a házasság felek egymás közötti belső, sem pedig a házasság felek és harmadik személyek közötti külső jogviszonyában nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét.
- [17] Hangsúlyozta: A szerződés fedezetelvonó jellegének és így relatív hatálytalansága megállapításának az a feltétele, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a jogosultnak a kötelezettel szemben követelése álljon fenn, amelynek fedezetét a kötelezett el akarja vonni. A Ptk. szerint, ha az ingatlan tulajdonosa a tulajdonjogot az ingatlan-nyilvántartáson kívül szerezte, igényt tarthat arra, hogy tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartás feltüntesse. Ez biztosítja a házastársnak, vagyis a felperesnek azt, hogy a II. rendű alperessel szemben a tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzését kérje. Ha erre nem kerül sor, és az ingatlan-nyilvántartásba egyedüli tulajdonosként bejegyzett házastárs az ingatlant átruházza, ennek az igénynek a fedezetét vonja el. A felperes vagyontörségi igénye kielégítéséért nem az ingatlan tulajdonjogát megszerző I. rendű alperes, hanem a II. rendű alperes felel, mert ő volt az, aki az ingatlan elidegenítésével a felperes kielégítésének alapját elvonta. A felperes igénye nem irányulhat az alperesek közötti szerződésben kikötött szolgáltatás visszaadására, és így az ő 1/2 tulajdoni hányadának az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésére. A szerződés viszonylagos, vagyis a felperessel szembeni hatálytalanságának az a jogkövetkezménye, hogy a felperes pénzbeni követelésének teljesítésére a II. rendű alperes köteles, az I. rendű alperes pedig túrni tartozik a II. rendű alperessel szemben esetleg behajthatatlan követelésnek az ajándékozási szerződéssel átruházott ingatlanból történő kielégítését, vagyis amennyiben a II. rendű alperes a marasztalási összeget nem fizeti meg, az ingatlan a felperes követelésének behajtása érdekében végrehajtás alá vonható.
- [18] A felek mindegyike által előterjesztett fellebbezés folytán eljárás másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit azzal a pontosítással hagyta helyben, hogy az I. rendű alperes helytállási kötelezettsége

3.500.000 forint, de legfeljebb az ingatlan 1/2 tulajdoni hányada értékének erejéig terjed.

- [19] A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság széles körben lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként feltárta a szerződő feleknek a szerződéskötést megelőző, a szerződéskötés időpontjában és azt követően fennálló valós akaratát. Az így feltárt adatokból a következő megállapításokra jutott: Az idős örökhagyót valóban elsődlegesen az I. rendű alperes iránt érzett hála vezérelte, őt akarta oly módon jutalmazni, hogy vagyonát az I. rendű alperes kérésének megfelelően a fiának, a II. rendű alperesnek juttatta. Ugyanakkor kifejezetten az volt az igénye, hogy a vagyontárgyai feletti tulajdonjogát fenn akarja tartani a haláláig és ettől függetlenül továbbra is személyes gondozást, törődést, továbbá illő eltemettetéséről való gondoskodást igényel. Ebben a II. rendű alperest az I. rendű alperes mint az örökhagyóval jó barátságban lévő, őt addig is gondozó személy, gyakorlatilag teljesítési segédként kívánta segíteni. Az okiratszerkesztő ügyvéd tanúvallomása alapján az örökhagyó értette, tudta mit jelent a választott jogi megoldás, az örökhagyó a hagyatékának sorsát kifejezetten az alperesek kérelmére, velük egyetértve rendezte ily módon, az pedig nem minősül akarathibának, hogy pár nap múlva az örökhagyó halála folytán a II. rendű alperes ténylegesen mentesült a szerződésből folyó tartási kötelezettségei alól. Hasonlóan nem akarathiba az a tény sem, hogy az örökhagyó a szerződéskötéshez mértén három nappal később öngyilkos lett, és így lényegében a szerződéses örökösnek csak három napig kellett teljesítenie tartási kötelezettségét.
- [20] A másodfokú bíróság érvelése szerint mindezek alapján helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a perbeli esetben az öröklési szerződés színleltisége nem állapítható meg, a bizonyítási eljárás adatai egybehangzóan azt támasztották alá, hogy az alperesek által az érdemi ellenkérelmükben támadott öröklési szerződéssel kapcsolatban az örökhagyó és az alperesek ügyleti szándéka egységesen fennállt, és összhangban volt az általuk kifejezésre juttatott nyilatkozatokkal. Ennek megfelelően úgy ítélte meg, hogy mind az örökhagyó, mind az alperesek közös akarata átfogta az öröklési szerződés megkötésének a szándékát, ezért az színleltnek, egyben egyoldalú és ingyenes juttatást célzó jognyilatkozatnak nem volt tekinthető.
- [21] Jogi okfejtése szerint az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy bármelyik házastárs által a házassági életközösség fennállása alatt visszterhesen szerzett vagyontárgy a házastársak közös vagyonát képezi. Ezért megállapította, hogy a felperes az ingatlan-nyilvántartáson kívül, házastársi közös vagyon címén megszerezte az ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát. A visszterhes öröklési szerződés jogcímén történő tulajdonszerzés ténye pedig - érvelt - független attól, hogy a II. rendű alperes az abban kikötött ellenszolgáltatásból mennyit teljesített vagy teljesített-e egyáltalán arra figyelemmel, hogy az örökhagyó pár nap múlva

elhunyt.

- [22] A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját abban is, hogy önmagában a házastársak közös egyetértésének a hiánya a perbeli ingatlan elajándékozását illetően sem a házastársak egymás közötti belső, sem pedig a házasság felek és harmadik személy közötti külső jogviszonyában nem eredményezi az ajándékozási szerződés érvénytelenségét. Az ingatlan-nyilvántartáson kívül jogot szerző házastárs csak addig kérheti a tulajdonjogának a bejegyzését, amíg a másik házastárs tulajdonosként be van jegyezve az ingatlan-nyilvántartásba. E miatt az ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonos házastársat is csak addig illeti meg azon választás joga, hogy dologi jogi - ezen belül tulajdonjog bejegyzése iránti igény - vagy csak kötelmi jellegű megtérítési igényt érvényesít, amíg az adott ingatlanban a másik házastárs bejegyzett tulajdonjoga a harmadik személy részére elidegenítésre nem kerül.
- [23] Az ingatlan-nyilvántartásba tulajdonosként bejegyzett házastárs hozzájárulásának a hiányában történő elidegenítés jogkövetkezményeit illetően annak tulajdonított meghatározó jelentőséget, hogy a házastársak belső jogviszonya elkülönül a kívülálló harmadik személy irányába fennálló jogviszonyoktól. Hangsúlyozta, hogy a kereset elbírálása szempontjából fontos körülmény, hogy a II. rendű alperes a kizárólagos tulajdonként nyilvántartott, de valójában a házastársi közös vagyonhoz tartozó ingatlan egészét ingyenesen és hozzátartozója részére idegenítette el az I. rendű alperes részére, és a felperes mint az ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdonos kizárólag dologi jogi igényt kívánt érvényesíteni az I. rendű alperessel mint ingyenes jogszerzővel szemben. A hozzátartozóval kötött szerződés esetén a rosszhiszeműséget, illetőleg az ingyenességet - hangsúlyozta - vélelmezni kell. Rámutatott: Az ügylettel a felperest a közös vagyonból megillető tulajdoni hányad ingatlan-nyilvántartási bejegyzésének a lehetősége, vagyis a felperes igényével a kielégítési alapja került elvonásra. Az ilyen szerződés az ügyletbe hozzájárulását nem adó házastárssal szemben hatálytalan, feltéve, hogy szerződő fél rosszhiszemű volt, vagy rá nézve a szerződésből ingyenes előny származott. A másodfokú bíróság mindezekre figyelemmel egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a felperes ingatlan-nyilvántartáson kívül megszerzett tulajdonjogának bejegyzése iránti igényét nem érvényesítheti az I. rendű alperessel szemben, akinek jogszerzése érvényes szerződésen alapul.
- [24] Rámutatott továbbá: A felperes igénye csakis kötelmi jellegű megtérítési igényként érvényesíthető az alperesekkel szemben, azaz csak a pénzben megjelölt követelés kielégítésére irányulhat. A felperessel szembeni hatálytalanság nem vezethet ugyanis olyan eredményre, hogy a visszaálljon az ajándékozási szerződés megkötése előtti állapot; a hatálytalanságnak csak az lehet a jogkövetkezménye, hogy a II. rendű alperes felperes felé az

elidegenített ingatlan felperesre eső 1/2 tulajdoni hányadának ellenértékével felel. Ha pedig vele szemben a követelés nem hajtható be, az I. rendű alperes csak akkor köteles tőlni a követelésnek az átruházott ingatlanból történő kielégítését.

[25] Álláspontja szerint miután a felperes keresete nemcsak az érvénytelenség megállapítására és a jogkövetkezményeinek levonására, hanem másodlagosan az ajándékozási szerződés fedezetelvonó jellegének és vele szembeni hatálytalanságának megállapítására és az azzal kapcsolatos jogkövetkezmények levonására irányult, továbbá a perben érvényesített igényeként pénzben megjelölte az ajándékozási szerződésben megjelölt 1/2 tulajdoni hányad értékének megfelelő 3.500.000 forintot, az elsőfokú bíróság ítéletével nem sértette meg a Pp. 215.§-ában foglalt törvényi rendelkezéseket. A jogkérdést meghaladóan az elsőfokú bíróság döntését okszerűnek és célszerűnek találta.

[26] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta azzal a pontosítással, hogy az I. rendű alperes helytállási kötelezettsége 3.500.000 forint, de legfeljebb az ingatlan 1/2 tulajdoni hányadának értéke erejéig terjed. Ez utóbbi intézkedése azon alapult, hogy a fedezetelvonás megállapíthatóságának törvényi előfeltételei megvalósulása esetén az I. rendű alperes helytállási kötelezettsége korlátozott: a megszerzett vagyontárgyon belül is csak arra a hányadra, vagy annak az értékére korlátozódik, amely a felperest illette meg. A felperes mint jogosult követelése a másodfokú bíróság jogi érvelése szerint csak arra irányulhat, hogy a szerző fél a kötelezettől megszerzett vagyontárgy ezen részéből tőrnje a követelése kielégítését, és a szerző fél nem kötelezhető arra, hogy ezen felül más vagyonával is helyt álljon a jogosulti követelés kielégítéséért, ha a megszerzett vagyontárgy a teljes követelés kielégítésére nem bizonyult elegendőnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[27] A jogerős ítélet ellen a II. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely annak a hatályon kívül helyezésére és a felperes keresetét elutasító határozat meghozatalára irányult.

[28] Álláspontja szerint az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság a megállapított tényállásból részben okszerűtlen, részben iratellenes következtetéseket vont le. Az örökhagyó szerinte valójában nem igényelt tartást, ez a kihallgatott tanúk vallomása alapján is megállapítható volt. Megismételte, hogy az örökhagyó szándéka írásbeli magánvégrendelet készítésére irányult, ezt támasztja alá az is, hogy az öröklési szerződés megkötését követően öngyilkos lett. Hivatkozott arra hogy ő mint szerződéses örökös sem kívánta a szerződés alapján szolgáltatást teljesíteni, azt az örökhagyó tőle el sem fogadta volna.

[29] Másodlagosan fenntartotta, hogy ha a szerződés nem tekinthető írásbeli magánvégrendeletnek, akkor az felfüggesztő feltétellel

kötött ajándékozási szerződést leplezett.

- [30] A perbeli ajándékozási szerződés fedezetelvonó jellegével kapcsolatban az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésben kifejtett jogi érvelésére utalt, amely szerint az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, mert annak hiányában kötelezte a II. rendű alperest 3.500.000 forint megfizetésére. Ilyen rendelkezés szerint az azért sem hozható, mert a felperes és közte a házastársi közös vagyon megosztására még nem került sor, így az sem állapítható meg, hogy az „elvont vagyonnak” van-e fedezete, rendelkezik-e annyi saját vagyonnal, amely fedezetet nyújt a felperes követelésének a kielégítésére. Ezt a perben eljáró bíróságoknak szerint vizsgálniuk kellett volna. Kifogásolta azt is, hogy ezekre a felvetésekre a másodfokú bíróság „nem reagált”.
- [31] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [32] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [33] A II. rendű alperes az eljárás során azzal védekezett, hogy a közte és az örökhagyó között létrejött öröklési szerződés színlelt, az elsődlegesen írásbeli magánvégrendeletet, másodlagosan feltételtől függő ajándékozást leplez.
- [34] Valamely szerződés érvénytelenségére a perben az érdemi védekezés keretében akkor lehet hivatkozni, ha a fél a szerződés alapján vele szemben érvényesíteni kívánt kötelezettség alól akar szabadulni arra hivatkozással, hogy az érvénytelen szerződésből jogok és kötelezettségek nem keletkeznek. Arra azonban nincs eljárási jogi lehetőség, hogy a bíróság valamely szerződés érvénytelenségét, továbbá azt, hogy az mint színlelt szerződés más szerződést vagy jognyilatkozatot leplez, erre irányuló kereseti kérelem és a szerződésben részt vevő felek vagy jogutódaik perben állása hiányában kimondja.
- [35] Az öröklési szerződés érvénytelenségének a megállapítása iránt indított perben a szerződést kötő feleknek vagy jogutódaiknak perben kell állniuk. Az örökhagyó jogutódja - más törvényes öröklésre jogosult leszármazó vagy rokon hiányában - a Magyar Állam [Ptk. 599.§ (3) bek.], ezért az ő perben állása nem mellőzhető. Az adott ügyben azonban a II. rendű alperesnek - az alperesi pozícióból adódóan - nem volt eljárási lehetősége arra, hogy a perben nem álló államot mint jogutódot perbe vonja, az öröklési szerződés érvénytelenségéből eredő igényét csak külön perben érvényesítheti (LB Pfv.I.22.731/1998/3.). Ebből következően az öröklési szerződés érvénytelenségére alappal a felülvizsgálati eljárásban sem hivatkozhatott.
- [36] A Pp. 272.§ (2) bekezdése szerint, a felülvizsgálati kérelemben elő kell adni - a jogszabálysértés megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.
- [37] A II. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében az I. rendű

alperessel kötött ajándékozási szerződés fedezetelvonó jellege körében és annak kapcsán, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a felperes kereseti kérelmén, az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében kifejtett jogi indokaira utalt vissza. A fellebbezésében azonban ebben a körben nem jelölte meg a megsértett jogszabályhelyet. Ennek elmaradása akadálya a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának, a Kúria ezért annak érdemi vizsgálatát mellőzte (BH 2001.46., BH 2013.281.).

- [38] A Kúria mindazonáltal utal arra, hogy a másodfokú bíróság a szerződés fedezetelvonó jellegével és a II. rendű alperesnek az azzal kapcsolatos elsőfokú ítéleti rendelkezésre tekintettel előadott fellebbezési érvelésével érdemben foglalkozott {[23]-[24]}.
- [39] A kifejtettek alapján a Kúria a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 274.§ (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [40] A II. rendű alperes pervesztes lett, ezért a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles a felperesnek megfizetni a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeit, amely jogi képviselője munkadíjából állt.
- [41] A II. rendű alperesnek az illeték megfizetése alóli mentességre kiterjedő részleges személyes költségmentességére tekintettel le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2016. április 6.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó
bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró